

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Nr. 4350 Pres.

APEL

cătră clerul și poporul ortodox din archidieceșca Transilvaniei.

Iubit cler și popor!

Congresul nostru național-bisericesc în sesiunea sa ordinară din anul trecut 1897 sub Nr. prot. 89, a decretat următoarele: „Considerând, că meritele și virtuțile bisericesco-scolare ale în veci pomenitului **archiepiscop și metropolit Andrei Baron de Șaguna**, constituiesc un neperitor izvor de pietate pentru toată suflarea românească din metropolie: consistoriul metropolitan se însărcinează a lua la timp toate măsurile de lipsă, ca aniversarea a 25-a dela mărtea marelui **archiepiscop și metropolit Andrei Baron de Șaguna**, să se serbeze în întreaga noastră metropolie, într-un mod cât se poate mai demn.”

În urma acestei decretări, consistoriul metropolitan a adresat consistoriului nostru archidieceșcan la 11 Novembrie 1897 sub Nr. 309 o recercare pentru „a distinge, ca în Dumineca precedentă aniversării, adevărat în 14/26 Iunie 1898, să se officieze în toate bisericile un parastas împreună cu o cuvântare comemorativă, potrivită pentru popor, despre însemnătatea dălei, și solemnitate școlară”.

Luată acestea la cunoștință cu viu consimțământ și din partea sinodului nostru archidieceșcan din anul curent sub Nr. prot. 23 și publicate la timp și prin diare, consistoriul archidieceșcan este convins pe deplin, că clerul și poporul nostru va serba și numai din propriul său îndemn aniversara acum de un pătrar de secol dela mărtea neuitatului nostru archiepiscop, regenerat al vieții nostre bisericesci; ca totuși pietatea cătră memoria Aceluia să se exprime pretutindenea în același timp și în cea mai bună armonie, află de bine consistoriul a da publicului nostru unele manuduceri precum urmază:

1. Fiind-că aniversara morții fericitului **archiepiscop și metropolit Andrei Baron de Șaguna**, adevărat în 16/28 Iunie, în anul acesta cade pe o zi de lucru, când mulțimea credincioșilor nostri este mult ocupată cu economia câmpului: serbarea generală a acestei zile de tristă memorie, acum ca aniversara a 25-ea, conform celor dispuse dela metropolie pentru întreaga provincia noastră metropolitană, are să se facă în toate comunele bisericesci din archidieceșca noastră în **Dumineca premergătoare, adevărat în 14/26 Iunie a. c.** având să culmineze aceea în celebrarea unui parastas solemn pentru sufletul marelui bărbat al bisericii și națiunii noastre, care să urmeze după terminarea Santei Liturgii.

2. Celebrarea acestui parastas preoțimea să o anunțe poporului în biserică cu opt zile mai înainte, eventual și în alt moduri și timp, pentru a se da altui următoriu o publicitate cât mai mare; ér comitetele parochiale să se întruniască numai decât pentru a arangia până la amănunte solemnitatea parastasului în modul cel mai cuviincios, unde li se recomandă între celelalte pregătiri cu colivă, lumini și ca pomeni simbolice, încă și posibila aducere aminte în faptă de săracimea locală, carea și ea se aibă ocaziune de a se alătura la meditațiunile pioase ale celor mai cu stare.

3. Preoțimea parochială să țină la ocaziunea parastasului o cuvântare comemorativă despre însemnătatea dălei acomodată priceperii poporului; ér învățătorii școlilor nostre confesionale să adune pre toți școlarii din loc după terminarea parastasului, la școla locală, unde pe lângă asistarea frunțașilor comunei bisericesci, eventual și a altor să le țină la cuprinderea lor o disertațiune scurtă, prin carea să se impune cât mai adânc în sufletul lor memoria marelui arhieru și bărbat al națiunii; apoi să eșecute cu școlarii o cântare bisericescă acomodată sau o compozițiune ocașională. Cuvântările, disertațiunile și întreg programul festivității are să fie lipsit de ori-ce colorit politic. Pentru înlesnirea

preoțimei parochiale se trimite la fiecare oficiu parochial câte un exemplariu din cuvântarea panegirică compusă anume pentru această ocaziune de asessorul consistorial, protoereul **Zacharia Boiu**.

4. Institutul archidieceșcan seminarial pedagogico-teologic din centru în ziua parastasului, în orele de cătră seară, conform dorinței sale, va duce în deplinire o festivitate comemorativă domestică, cu participarea publicului din afară, prin cântări și discursuri ocașionale, cari să ridice și întărescă și mai mult în sufletul corpului didactic, al elevilor seminariali și al participanților memoria bărbatului, caruia cu deosebire și acest institut are a mulțami în cea mai mare parte întemeierea și organizarea sa.

5. Dacă fie din lipsa de preot local, fie din altă ore-care cauză, parastasul nu s'ar putea oficia în ziua defită mai sus: acela să se țină în Dumineca proximală; și dacă s'ar întâmpla, ca parastasul, având să se celebreze Sânta Liturgie în altă comună, n'ar putea duce în deplinire Liturgia și în cealaltă parochie: el este autorizat a celebra parastasul ocașional în cea din urmă și fără Liturgie.

6. Afară de parastasul solemn și de festivitățile școlare, delinate în punctele precedente, consistoriul archidieceșcan află de bine a se arangia în biserică cea mare din Reșinari, lângă carea e situată cripta cu osămintele fericitului **archiepiscop și metropolit Andrei Baron de Șaguna** un parastas de un calibru mai mare întru memoria aceluia la 25 de ani dela mărtea lui și acesta în însași ziua morții, adevărat **Marți în 16/28 Iunie a. c.** cu participarea publicului, care având simțul nobil și posibilitatea de a se prezenta, se va aduna din diferitele părți ale provinciei nostre metropolitane la acel parastas, pentru a căruia arangiere în toate amănuntele este denumită o comisiune consistorială, carea să se pună în conțelegere cu comitetul parochial din Reșinari, având să premergă și pa-

rastasul acestuia celebrarea santei liturgii după tipicul dilei.

Etă modul cum posteritatea, generațiunea de astăzi, plină de gratitudine, dorește a serba memoria celui mai mare în fapte și mai demn de nemurire bărbat al bisericii și națiunii nostre ortodoxe române, la împinirea unui pătrariu de secol dela precurunda și pentru toți fiii bisericii nostre adânc deprimătorea lui mărte! Apelez deci la simțul bun bisericesc și național al publicului nostru, cler și popor archidieceșcan, pentru a-și face semnă cu însemnătatea aniversării iminente a dălei, în care fisiscesc ne-a părăsit pentru totdeauna, biruit de bolă Acela, care ni-a fost până a trăit, tăria și lumina noastră, dar al căruia suflet va rămâne pentru totdeauna cu noi, ca obiect de admirațiune, și model de imitat în viața noastră publică-bisericescă.

Fie, ca momentele festive, pentru cari ne pregătim, să ne unescă pre toți și mai strins în credință, speranță și iubire, pentru ca întăriți cu acestea, să putem promova cu rezultate multămitore binele comun sub nimbul marelui și neuitatului nostru arhieru **Andrei Baron de Șaguna!**

Sibiu, 1/13 Iunie, 1898.

Miron Romanul m. p.,
archiepiscop și metropolit.

Stindardul roșu al guvernului.

Sub titlul acesta publică la locul prim diariul „Magyar Allam” în numărul de Sâmbătă un articol, pre care-l punem sub ochii cetitoriu spre a vedea cum judecă și pressa maghiară purtarea gendarmăriei.

Nu vom adauge acumă nimic dela noi, lăsăm ca publicul cetitoriu se vadă cum privesc lucrurile bărbății serioși și în pressa maghiară.

Etă articolul -

Guvernul a destășurat steagul roșu. Social democrații vor trebui să-și alăgă altă colóre.

FOIȚA.

Rolul Mamei în familie.

de **Maria Cioban**

La orice lucru greu, de orice natură ar fi acela, numai în acel cas putem obține rezultatul dorit, dacă temelia a fos bună. Când aceasta a fost greșită, atunci pôte fi lucrul gătit cât de pompos, căci temelia slabă, mai curând sau mai târziu, va dărâma și nimici lustrul deasupra, descoperind urăciunea ruinei.

Nicăiri însă și nici la un început nu e temelia atât de greu de aședat, ca la educațiune.

Și ce e educațiunea? — Ce însemneză a educa? — O întrebare pe cât de vastă pe atât de grea și de aci vine, că mulți nu o pricep, sau o pricep rău.

Dacă vom privi cu atențiune științele pedagogice, ne vom convinge, că:

A educa însemnează a urmări dezvoltarea trupescă și sufletescă a unei ființe debile și neajutorate; a nimici nisuițele și înclinările spre defecte, înlocuindu-le cu in-

teresul pentru tot ce e bun, nobil și frumos formând astfel pentru societate un om cu trupul și sufletul sănătos.

Omul vine în lume ca o figură de ceară, care se lasă să fie sucită și străformată precum dorește educatorul.

Mâna, care face prima încercare la acesta figură debilă, aceea îi dă direcțiunea pentru întreaga viață — și acesta mână e mână mamei.

Cele dintâi semne de pricepere și expresiuni ale voinței, mama trebuie să le vadă.

Ea este chemată a veghea necontentit asupra dezvoltării truștești și sufletești a copilășilor ei. Prin blândete și bunățate ea pôte nimici înclinările rele, sădind în locul lor simburile vârtuții și îndemnul la tot ce e nobil și frumos.

Ea pune temelia pentru întreaga viață a unui om, căci ea dă direcțiunea formării diligenței, memoriei, inteligenței și a caracterului, — a acestor presintă societății omul perfect. În mână mamei zace puterea de a forma caractere frumoșe, de a desvolta talente distinse și de a pregăti națiunii sale fii, cari se lucre pentru binele și dezvoltarea ei.

Carmen Sylva, Ilustra poetă dice: „Dacă vei vedea un vitez pe câmpul deluptă sau în împărăția spiritului, ori de vei întâlni vre-un stăpânitor în gândiri și în descoperiri, să știi că el a avut o mamă alăsă.”

În mână mamelor este dat viitorul oiminei, — dar cu deosebire fericirea și prosperarea fie-cărei națiuni.

Dacă reprimăm în istorie și urmărim cu atențiune dezvoltarea popórelor, ne vom convinge, că pe timpul când la fie-care popor mamele și cunoșteau chemarea în totă sfințenia, atneci pentru acel popor este epoca cea mai înfloritoare.

Și éráși unde femeile să întrec în lux, splendóre și risipesă fără cruțare — unde trăesc în lene și duc o viață urâtă, nu mai decât acolo vedem și ruinarea aceluia popor.

După toate acestea, ne putem convinge cât de greu e rolul mamei în familie și cât de mult se cere dela ea.

„Atăta putere, atăta lumină, atăta tărie cere marele propoveditor dela femeie, cât cere dela sóre — nu mai puțin . . . Er când dânsa e ca sórele, atunci casa ei e asemenea ceriului luminos, senină și înve-

selitoare. Când femeia, stăpâna casei, pórta la fruntea ei curețenia, în mâni lucrul și în inimă iubirea, atunci în jurul ei se răspândește mirsmă și strălucire; atunci copiii și florile ei înfloresc; atunci bărbatul ei zimbeste când întra acasă obosit de munca dălei” etc. (Carmen Sylva „Cuvinte sufletești”.)

După cum vedem dar, mama e aceea, care pôte aduce fericire copiilor săi prin o creștere bună și în frica lui Dumnezeu, dar precum mama este aceea, care cunoșcându-și chemarea fericeste, tot mama pôte și strica și neferici copii săi, dându-le o creștere ca totul opusă regulilor pedagogice. Și aceea se întâmplă de regulă acolo, unde mama voeste să fie prea emancipată, prea modernă și ca atare n'a aflat demn nici când în viața ei a ceti ceva despre igienă și psihologie — căci astfel de lectură i-să pare mult prea sacă, mai bine în timpul acela cetește romane în limbi străine. Cultivă câni, ér copilași lor sunt lăsați în grija unor persoane fără creștere și maniere, cari numai lucruri frumoșe nu le pot spune și pri urmare nici rezultatul nu pôte fi altul, decât că acei copii sunt încăpăținați, neascultători tâmpiți și uneori și mincinoși, — însușiri,

Steagul roșu al lor, care simboliza mânia și vărsarea de sânge și l'a însușit șieși guvernul întocmai după cum și-a însușit căsătoria civilă la timpul său din programul partidei independente.

Guvernul a scos steagul roșu al răsunării și al urei, steagul roșu al vărsării de sânge, și în jurul acestui steag se adună ceata denuncianților, a spionilor, în jurul acestui steag se adună pădătorii armați ai ordinii, gendarmii, și toți aceia, esri iubesc ordinea și folosul.

Armata acesta își împlinesce cu bărbăție frumoasă sa misiune. Nu este săptămână, nu este zi în care să nu avem sciri despre măceluri cumplite pe cari le comit când gendarmii, când poliștii, turburând ordinea și liniștea în țară și acesta o fac căci prin această voește să documenteze guvernul afacerilor interne, că asupra celor vii și a celor morți numai el e stăpân, numai el e poruncitoriu.

După șlovaci a urmat rëndul cu vearsare de sânge la românii din Ardeal. Proprietariul Bereczky din comuna ardeleană Doll în comitatul Clușului s'a adresat la gendarmarie cu pâra, că românii țărani și-au băgat vitele lor în locurile lui rămase ca ogor.

Gendarmăriei i-s'a opus întreg poporul din sat, de bună sēma pentru-că până acuma așa era obiceiul, că pe locurile rămase ca ogor au fost permis să pască vitele, ceea ce în cele din urmă nu face nici o stricăciune locului rămas ca ogor. Este preste puțință să se fi opus o comună întregă, dacă nu ar fi avut motive evidente.

Cu toate aceste guvernul pașelor și al raliilor de strălucită aducere aminte din Ardeal ca și când ar fi în Asia mică nu a considerat usul, ci a dat ordin gendarmilor ca să omore poporul cel innocent și fără arme. Gendarmii au puscat, și îndată au fost culcați la pământ 10 oameni. Trei au rămas morți îndată, 7 au rămas schilavi pe viață.

Sunt valachi mai puțini cu 10, deci ideea de stat e salvată.

Vai de asemenea salvare! Ceeace au făcut în Transvania guverne inspirate de către Bokros și alți onorațorii ardeleni dela uniune încoace, toate au contribuit ca locuitorii Ardeleni să urască din fundul inimei ideea de stat.

Cod civil austriac, patentă împărătească în afaceri de presă, lege electorală excepțională, baionete, domnia gendarmilor și a spionilor, monștrii de martiri fabricați dintre naționalități, toate acestea sunt petele rușinoase ale statului ungar până acuma în Ardeal. Ca vîrf vine acuma activitatea de hoheri a gendarmilor, căci veți domne trebuie să fie ordine chiar și cu prețul sângelui în șirioie al bieților țărani.

Să nu se mai plângă bieții români colo în munți. Asemenea curge sângele țăranilor și pe șesurile pline cu spice aurii pe pusta Ungariei, căci capitalul cel mare nu se mulțămesc cu sudorea poporului, puterea care a dat mâna cu capitalul reclamă și sânge, sânge proșpăt, sânge curat de țăran, căci altcum la noi nu se mai poate face ordine.

cari prințând odată rēdăcină în casa părintescă, — nu le va mai pute nimici nici un pedagog din lume — ei vor deveni obiceiuri rele, a căror urmări sunt caracterele cele slabe.

Din puțină mea experiență pe terenul educațiunii, m'am convins, că defectele unei educațiuni greșite mai mare influență exercită asupra fetițelor.

O fetiță, care de mică a fost crescută în ordine, iubire și blândetă, cu aceea nici pe departe nu este atîta lucru, ca cu acelea cari au fost desmerdate, deprinse se li-se deosebte de-a gata, — și cari în viața lor nu au cunoscut pe nimeni superior, căci părinții toate cererile lor le-au împlinit la poruncă.

În astfel de casuri școla nu mai poate ajuta. Pote puțin neteji, dar sămburele sădit odată tot va crește și cu cât mugurul va fi neteji mai mult, cu atîta va deveni mai puternic. Un an doi, sau dicem chiar și patru ani, cât stă o fetiță în școlă, nici pe departe nu e de ajuns, pentru a forma din ea aceea, ce trebuie să fie femeia română. Pre lângă aceea se mai recere, ca după-ce părăsește școlă să tie tot atîta de cu grijă con-

Blăstăm și minciună este totă teoria liberalismului, și acest liberalism în realitate nasece blăstăm și minciună. Am înaintea mea o edițiune de atunci a legilor din 1848, am înaintea mea chestiunea legilor din 1867 și 1868.

Ce timpuri frumoase! Ce opere clasice! Ce ar fi fost, dacă aceste legi ar fi trecut în carnea și în sângele poporului, ce când națiunea ar fi fost crescută în aceste drepturi ale sale, ar fi avut conștiința lor! Din 1898 ce avem?

Avem jandarmi, avem furci, avem temnițe, avem pașe, cari ne asupresc; violențele acestora profanăză acest veac, și storce blesteme pe bătaile națiunii, blesteme contra acelora, cari ei calcă în picioare drepturile. Poporul întorce spatele când vede pre reprezentanții legii și ai ordinii îmbrăcați în paradă și împopoțați cu emblemele oficiului, căci aceștia nu au nici inima, nici simț pentru a conduce poporul și al ajuta. Pentru ce să și aibă? Popor e destul, să piară cât mai mult. Săraci orfani, sărace muiere vėduve cu lacrimi în ochi! Ce știu acestia, că bieteile dobitoce, vaci și boi, cari sunt lăsate de Dumnezeu spre a se folosi cu ele, aceste dobitoce au destramat unitatea ideii de stat? De aceea ei trebuie să rămână fără capul, care le câștiga hrana de toate zilele! De aceea trebuie să se întorcă spre ceriu cu plângere: „Petru ce a făcut Dumnezeu ămeni săraci”? Sperăm că domnul Bereczky e foarte mulțumit cu această ardelenă formă a restabilirii ordinii și poate dormi liniștit în conștiința sa, că patria este salvată!

Nu dormim însă noi, noi cari suntem chemați, a ridica cuvēntul în numele opiniei publice! Așa nu mai poate merge, Gendarmeria e o instituțiune onestă de stat, dară gendarmii se nu fie hoheri. Prin ocupațiunea sa se-și câștige pânea gendarmul, și pace arevei naționale, dară se nu procure oficiului său și națiunii sale rușine și necinste! Unde vom ajunge dacă acum nu se mai mulțămesc cu perina țăranului, și cu cea din urmă măsură de cucuruz, unde vom ajunge dacă pentru toate nimieurile împușcă în țărani ca în câni?

Modul acesta barbar de a guverna și până acuma a adus odiu în Ardeal asupra ungarilor. Și nu se ia în nume de rău, dar acesta nu se poate nega. Acuma ca pupăză pe colac mai vine ceva! Interesele plugarilor sunt comune în țera întregă. Zace aproape pericolul, că precum țărani unguri lăsați de capul lor au devenit social-democrați, spre a se mângăia cu speranța unui viitor mai bun, se vor afla ămeni, cari vor duce ideea și printre români, și atunci eroii cinstitei ideii de stat vor putea vedé colo între munți frumoase lucruri! Țăranul român, dacă e amărit până la sânge, nu protesteză, nu demonstrează, el se resbună, se resbună fără sațiu, re resbună amar.

Aceia deci, cari duc terorismul și în Ardeal, cari numai în acest mod fără rost știu asigura pacea în cea mai frumoasă, cea mai săracă, cea mai nefericită parte a patriei noastre, și în fine cei ce mai ignorăză fără con-

dusă ca și în lēgân, și la acesta cine alta e chemată, decât mama?

Cine poate fi altă ființă mai aproape și mai cu încredere unei fetei tinere și neexperte, decât mama?

Cunoștințele frumoase din clasele civile sunt numai ca adaos la aceea ce mama a lucrat și ce va lucra mai departe. Prin urmare nu aici să începe educațiunea și nici nu se termină aici.

Dacă temeliz ce mama a pus în inima fetei a fost bună, atunci cunoștințele agonisite în școlă vor aduce fructe îmbelșugate, dar când aceea a fost greșită, atunci toate învățăturile cele bune vor fi spoială.

Un adevăr constatat a fost și va rămâne totdeauna, că școlă, fără casa părintescă, adică fără ajutorul mamei, nimic nu poate produce. Până când mama va lucra contra principiilor pedagogice, va desconsidera obiceiurile însușite deja la școlă și le va privi ca o haină veche, pe care copila întorcându-se acasă va arunca-o; până când mama va crede că fetița ei lucrând lucrul casei e chinuită — până atunci mereu vom auzi: Fetița cutare e luxosă! D-șora cutare nu lucră nimic și a.

știință încă și acuma efectul distructiv al stărilor excepționale din Ardeal, aceea față cu patria comit un asemenea păcat, pe care după cuviință nu-l mai poate resbuna nici națiunea, nici istoria.

În păcat s'a zămislit, în blăstēm s'a născut, cu minciuni domnesce liberalismul maghiar! E natural ca sânge și ărași sânge să rămână în urma lui. Fălfăind în mâinile sale steagul roșu al terorismului, mestecând lacrimile orfanilor și ale vėduvelor, sângele muncitorilor lucrători cu tina de pe uliță, strivind onorea națiunii, liberalismul merge în drumul său pe cărările blăstēmate ale nimicirei și ale distrugerei.

Revista politică.

Comisiunile speciale pentru regularea cuotei și au terminat agendele sesiunii actuale, și deja comisiunea ungară a și părăsit Viena fără a fi ajuns la o înțelegere mai lămurită.

Un lucru s'a ajuns totuși, anume comisiunea austriacă a făcut nouă propuneri celei unguresci, rectificând cuota cât pentru Ungaria cu 38.62 pentru Austria cu 61.38 procente.

Un rezultat s'a mai ajuns și la măsurarea acelor sume, cari ar fi să dea maximul cerut în procente. Se vor considera dările directe și indirecte la măsurare, și se vor elimina dările speciale, cari le-au introdus ambele jumătăți pentru ale lor speciale interese.

Enunciate principiile aceste, vor veni sub specială esaminare singuraticel tabelale ale dărilor curente, cari vor trebui eliminate din socotela comună.

Se susține, că deputațiunea austriacă pe bazele aceste s'a pus, când a statorit cuota pentru Ungaria în procente arătate mai sus. Este acuma rëndul deputațiunii noastre să facă controla cuviinciosă, și să se convingă dacă este a se considera cuota propusă de către Austria.

Pertractările asupra împăciuirii economice însă s'au amēnat până la toamnă, căci până la toamnă e amānată și sesiunea parlamentului din Austria.

Diarele germane sunt superate pentru amānarea parlamentului.

„Neue freie Presse“ în numărul său dela 1 Iunie a salutat redeschiderea parlamentului cu cuvintele: „se deschide sesiunea unui parlament greu bolnav“.

La amēnarea sesiunii parlamentul din Austria, în special amēnarea de acuma o asemēnă cu o injecțiune de morphin, aplicată bolnavului spre a-i alina durerile. Au rămas însă în corp microbii, cari rod și consumă.

În cazul concret mōrtea e sigură, numai s'a amēnat pe un timp 6re-care.

Nu i-a succes nici ministerului actual să reguleze afacerea cu folosirea

limbei în Bohemia, și antagonismul între germāni și celelalte naționalități a și e mai mare ca în trecut.

Germanii folosesc toate ocașiunile spre a se manifesta ca neamici de mōrte ai elementului slav. Sērbarea arangiată în Brtinn în memoria marelui istoriograf bohem Palaczky o au folosit pentru manifestățiuni contra slavilor. Turburările au degenerat în bătaie formală pe stade, încât pentru restabilirea ordinii a trebuit să întrevină miliția.

Amānarea sesiunii parlamentare până în Septembrie a mărit amărăciunea și agitațiunea din parlament e pusă acuma în cercurile electorale, spre a al ține în iritațiune pentru cazul, când guvernul cu disolvarea actualului parlament ar apela la alegători, ca aceștia să și dea verdictul în situațiunea încurcată de a și.

În Francia s'au început desbaterile parlamentare cu o discuțiune de interes politic în general. În ochii vorbitorilor zace viitorul Franciei. Se apropie anul 1900 cu esposițiunea universală. Pe acel timp trebuie să se prezenteze Francia una în niusințele sale democratice spre a sta din nou în fruntea civilizațiunii.

Sre scopul acesta partidele politice trebuie să se concentreze. Republicanii de toate colorile se-și dea mână spre a alunga dela putere coalițiunea actuală, care s'a compus din clericali și din imperialiști, cei mai mari 2 dușmani ai democrației.

Numai o coalițiune a tuturor republicanilor va putea sana răul. Din contră guvernul de a și va duce lucrurile unde au ajuns ele în Belgia. Va ajunge la cărmă socialismul, care va răsturna ordinea legală în stat.

Noutăți.

Distingerea Baronului Vasilco.

„Patria“ aduce scirea, că la alergările de cai, cari au avut loc Marți la Feudenau a recercat Archiducele Francisc Ferdinand de Este pe șeful casei sale de vânătoare contele Abensburg-Traun să-i presinte pe deputatul dl bar. George Wassilco. Alteța Sa a conversat apoi vreme mai îndelungată cu dl bar. Wassilco ceea-ce se considera de o deosebită distincțiune. Este evident că A. Sa I. a căutat să de deputatului român o satisfacțiune strălucită pentru infectele injurii, cu care a regalat presa magiară pe Br. Wassilco pentru abordarea cestiunii naționale în delungațiuni.

* * *

Pelagra. De repetite-ori s'a anunțat,

că în unele comitate ardelenes s'a ivit pelagra, o bolă cunoscută în Lombardia din timpuri vechi. Casurile prime s'au ivit în comune din părțile Clujului, 6r mai în urmă, să dice că s'a ivit și în Reșinari și Poplaca. Ministerul de interne a esmis o comisiune de 3 me-pici, care se facă cercetări la fața locului.

Și de unde vine răul acesta? De acolo că mama nu e în clar cu aceea, că a lucra nu-i rușine, ci cugetă, că dacă copila ei a fost la o școlă săperiōră, e scutită de lucrul casei, că e obligată a umbla îmbrăcată în mătasă și stofe scumpe — și nu vede că toate acestea arată sărăcia spiritului — deore-ce nu hainele fac pe om, ci purtarea frumoasă și corectă.

Am auzit deja de multe-ori dicându-se: „Internatul cutare, sau școlă cutare face din copile bune, aristocrate, le crește aristocratic“! Ce suflet mic! Ce învinuire josnică. Care, durere, vine de multe-ori dela ămeni, pe cari ar trebui să-i crești cu un spirit superior și ca atare ar trebui să știe, că școlă nu poate nimici ce este deja plantat și ce după părăsirea școlii se va cultiva [mai departe din partea mamei, după cum am amintit mai sus.

Până aici am arătat pe scurt puterea și influința mamei asupra copilașilor ei, și prin blāndetă, înțelepciune și judecată, poate pregăti fericirea lor pentru întreaga viață — sau nu e aceea fericire a fi sēnătos, a crede în D-șeu, a ști lucra, a ști judeca și a ști cum se te porți în societate? Cu un cuvânt am arătat pe scurt ceea-ce e în stare

a face o mamă, cât bine atât și rău, 6r acum după cât îmi permit modestele mele cunoștințe pedagogice, mă voi încerca și mai pe scurt a arăta cum trebuie să și împlinēscă mama rolul ei în familie, pentru a educa copiii săi așa, ca să aducă folos societății, néamului său și omenimei întregi, pentru care scop, după cum am amintit deja se cere creșterea fizică și spirituală.

Creșterea fizică.

Omul constă din trup și suflet și astfel educațiunea trebuie se fie așa îngrijită, ca desvoltarea firēscă să urmeze paralel — până la un anumit timp, când apoi trupul rămâne mai înapoi în desvoltarea sa, 6r sufletul se înalță în regiuni mai superiōre și se desvōltă în mai multe direcțiuni.

Pentru-ca bunăstarea națiunii și a întregii omenimi să se susțină și să înflorēscă se cer corpuri tari și sănătoșe, căci: „numai în corp sănătos există suflet sănătos“.

Corpul sănătos e cel mai prețios tesaur. Un om sănătos suportă mai ușor greul vieții, dispune de bună dispoziție totdeauna, e vesel și plin de voe pentru viață, până când un om bolnav nu poate afla plăcere în nimic. Herbart dice: „Naturile bolnăvicioșe se

Comisiunea a eșit mai întâi din comuna românească *Călată-mare*, cercul Huedinului, și a constatat 14 casuri grave de pelagră. Morariul din comună a declarat, că poporul s'a nutrit în timpul din urmă mai mult cu cucuruz; și că preste tot trăește foarte rău. În comuna *Buteni* s'au constatat 9 casuri, în *Iă-kotelke* 4 casuri, în *Bica-română*, 9 casuri: 6 câte una în *Mănăstrul-român*.

Asemenea sau aflat în *Zălau* (4) *Ineu* (7) *Somcută mare* (1) etc. Comisia deduce, că bôla a provenit din consumarea preponderantă de cucuruz, care în anul trecut a dat o recoltă miserabilă.

Badeni a nebunit, cel puțin foile magiare din Budapesta așa scriu, deja a doua oară. Astfel cele de azi aduc știri că contele Badeni stă retras la moșia sa Busk din Galiciă. Este păzit de personalul de serviciu. El și-a concediat pe toți servitorii și funcționarii, spunând că nu mai are nevoie de serviciile lor, deorece și așa va merge în străinătate, ca ministru. El are mania — așa scriu ziarele ungurești — să ofere serviciile sale tuturor monahiilor, îndeosebi când citește despre vre-o criză ministerială. Astfel regelui Humberto i-a scris de 5 ori oferindu-se să scotă Italia chiar și din criza financiară.

Invențiune nouă. Cu plăcerea comunicăm cetitorilor noștri, că domnul asesor consistorial Traian Barzu din Caransebeș a înlocuit două mașini două de socotă și un aparat de sticle pentru întuirea numerilor și a celor patru operațiuni, cari au fost aprobate de către oficiul de patentă reg. ung. din Budapesta, acordându-se inventatorului patentă. Deocamdată ne mărginim a reproduce aici părerea dlui Dr. Petru Span, profesorul la seminarul archidieceșan din Sibiu, despre invențiunile din cestuie, publicată în Nr. 9 al Foiei pedagogice sub titlul: *Mijloce pentru întuirea numerilor*: „o plăcută surprindere ne face dlul asesor. Traian Barzu, când ne împărtășește în broșura purtând titlul de mai sus invențiunea a două mașini de calcul și un aparat de sticle, toate trei cu mențiunea de a facilita întuirea numerilor dela 1 — 1000 și astfel a face, ca în spiritul elevilor să se producă percepțiuni și apoi idei cât mai singure și mai clare. Mașina primă servește pentru întuirea numerilor dela 1 — 10; spre care scop în loc de bile se folosesc de cuburi, reprezentând pe sîrma primă numărul 1, pe a doua 2, etc. Cuburile sunt colorate în negru și galben spre a fi mai învederate, așa că elevii pot ușor să își însemne în minte pe fie-care. La mașina a doua unimile sunt reprezentate prin tablețe de tinechea, zecile prin place de lemn, iar sutele prin prisme de lemn. Aparatul de sticlă e compus din sticle de un cub, două cuburi etc.; sticla de zecă cuburi are volumul unui litru; aceasta servește spre a întui descompunerea numerilor fundamentali prin diviziune și subtragere. În broșură se dau îndigările necesare, cum are să se procedă la toate patru operațiunile cu aceste

simțesc dependente, pe când cele robuste cutăză a voi“.

Ca să poți cineva educa corpuri sănătoase e neapărat de lipsă să cunoască organele a căror dezvoltare trebuie să o urmeze, și acesta se poate ușor afla în Higienă. La tot cazul însă cele mai principale organe sunt: plămânii, inima și stomacul, căci dela aceste trei depinde întreaga dezvoltare a sistemului ôseler, a musculaturii și a sistemului cerebro-spinal, cari toate la oaltă dezvoltându-se în mod firesc formează corpul — și pentru-a aceasta dezvoltare să urmeze regulat, e neapărat de lipsă să avem în vedere: respirațiunea, nutreământul, cultivarea sau îngrijirea pielii, mișcarea, odihna și îmbrăcăminte, mai departe trebuie să îngrijim dezvoltarea sensurilor și anume cele trei principale vederea, auzul și mirosul.

Respirațiunea. Viața începe prin respirare, și începând atunci, de acolo se începe și rolul mamei, având a îngriji și urmări mersul dezvoltării întru toate.

Respirațiunea se întâmplă prin plămâni așa, că aerul atmosferic intrând în acelea, umflă beșicuțele din care sunt compuse și astfel vine în atingere cu sângele, care își absorbă oxigenul necesar, 6r gazul nefolositor ese afară cu aerul expirat.

mijloce de intuiție. Constatăm, că în cât se poate judeca pe baza principiilor pedagogice, mașinile acestea se arată a fi superioare celor existente și preste tot foarte potrivite în a conduce pre elevi în mod natural psihologic la câștigarea de idei despre operațiunea cu numeri. Recomandăm în deosebită atențiune a învățătorilor aceste mașini.“

Efectul bicicului. O fôie străină aduce o scire foarte sensațională — mai cu seamă pentru femeile bicicliste — că în urma unei cercetări mai deaprobe s'a constatat, că la biciclisti se desvôltă unele părți ale corpului cu mult mai tare ca altele și cu deosebire tălpile dela picioare, cari fiind în continu sub greua muncă ce întimpină cu afurisitul de „pedal“ se desvôltă în lungime și lățime. Nu scim întru cât e adevărată acesta scire ori nu destul, că numita notiță a provocat o discuțiă teribilă între femeile bicicliste. Bietele bicicliste de prin orașele mai mari s'au adunat în conferințe spre a și spune fie care, ceea ce a putut observa de când biciclează și de a erua adevărul acestei notițe și — durere — notiță din cestuie este foarte adevărată — după constătarile lor. Tôte a trebuit se mărturisescă tristul adevăr, că decând biciclează nu mai pot întrebuița ghețele de până acum, ci a trebuit să și procure altele mai mari. Avis damelor — bicicliste!

Correspondență particulară

a „Telegrafului Român“

Onorată Redacție!

Điua de 10/22 Maiu anul curent, pentru noi Românii din Sânt-Mihaiu, — a fost o adevărată đide de sêrbătore, care la noi decând există Sânt-Mihaiurile nu s'au sêrbat, și anume:

În 10/22 Maiu au fost decisă điua, în care se ne vină noul ales preot Domnul George Costin; pentru ași ocupa postul de finitiv în parochia noastră. — Și fiind-că noi acum de 3 ani am fost fără preot cu drag am așteptat această đide măreț și de Dumnezeu binecuvântată.

De aceea Duminecă dimineța la 6 ore toți poporeni erau îmbrăcați în haine de sêrbătore, — toți cu flori și ramuri verđi în mână, — pentru a merge înaintea Onorului nostru preot, spre al întimpina cu cuvintele de bine ați venit!!

La 1/2 la 7 ore s'au adunat mulțimea înaintea bisericii, de unde apoi cu trei prapori care au trei colorii Româneș fruntea poporului, după care au urmat doi cu doi copii de școlă sub conducerea domnului inv. Ștefan Bedeleian, apoi tinerimea și în urmă tinerimii bătrânii, bărbați, muieri, iară 2 cu 2, sub conducerea episcopului Vasile Pinteș și chiar în urmă vr'o 7—8 trăsuri. Așa într-o frumoasă ordine între cântece naționale am mers până în marginea hotarului nostru, care se estinde până la „Ruinele drumului lui Traian“.

Aici neam aședat în partea drêptă a drumului, așteptând ôra în care se putem felicita pe cine dorâm.

Cunoscând mersul acesta normal, lucrul principal e, ca aerul ce respiră copilul, să fie curat și nici prea rece, nici prea cald. Pentru aceea dar mama trebuie să îngrijescă ca copilul din cea mai fragedă etate să aibă totdeauna aer prôspet și destul; să nu fie ținut în curent, fum sau prav, etc.

Respirațiă la copii de tot mici e foarte iute dar slabă. În primele luni respiră de 40 de ori pe minută, chiar pentru acesta nu e consult a-se acoperi cu năfrâmi pe față, cum multe mame au obiceiul a face.

Odaia în care se află trebuie să fie mărisoră și adese-ori aerisată. Cea mai sănătôsă e în fața sôrelui.

Nutreământul. Scopul nutreământului este a da corpului acele materii, cari îi sunt de lipsa pentru susținerea lui, 6r acelea sunt: mâncarea și beutura.

Oamenilor mari numai atâta mâncare le trebuie, câtă trebuință are corpul pentru susținerea lui, dar copiilor le trebuie mai multă, căci la ei cere și dezvoltarea pe sama ei.

(Va urma.)

Nu mult după aceea — veni Domnul preot Iliescu socrul domnului Costi, care luânduși un cantore au mers înainte pentru am începe utrenia la Biserică; la 1/2 la 9 veni și domnul preot Costin, cu mult Stimata Dsăle soție într-o calăsă galantă trasă de doi cai. Ajungând la locul așteptat au aflat chiar în mijlocul ruinelor drumului lui Traian! Aici fu primit de popor, în a căruia frunte se afla Dnul Ioan Lupescu din Sânt-Mihaiu și învățătorul Hăroștaziu, care l'au primit cu o frumoasă cuvântare. — După aceea fu primiți din partea dōmnei Lupescu, dna Crișan și dșora Lupescu, din a căroră parte, pe lângă salutarea de bine ați venit, — le-au predat două buchete frumoșe, în semn de bucurie și amiceție; După acea fu primit din partea dnului inv. Bedeleian din loc și dna Maria Bedeleian cari ambii au ținut câte o vorbire și mai ales dna Bedelea au ținut o vorbire cu atât zel-cât toți o admirau.

După fiecare pauză de vorbire numai urălei de „trăiască“ un credincios al bisericei nōstre Grigor Palea încă a ținut o vorbire frumoșă.

În fine ținū dl preot o vorbire, cum-că odinioară în acest loc măreț s'au luptat străbunii noștri, — de țința d-sale că cum voește a ne duce la calea adevărată care ne deschide usile Raiului etc.

După acestea am plecat sara doi cu doi, ajungând în comună toate ulițele erau desuite de consătenii noștri, cari ne salutau adecă de maghiari, ba încă din partea unei familii maghiare s'a dat un frumos banchet stimatei dna preotêsă. —

Ajungând la casa parochială aici 6ră ținū vorbiri dnul inv. Bedeleian și dl Crișan proprietariu din loc, de aici cu toții am mers la sfânta biserică, care cu dor își aștepta pe mirele ei, unde s'a celebrat serviciul divin de dl preot Iliescu și dl Costin, care s'a ținut cu atât spirit încât toate însușirile plâneau de bucurie.

La serviciul divin au fost și câteva persoane mai însemate maghiare, cari admirau talentul on. dn preot. Costin, din a căruia parte se spuse predica aborbului din nascere după care dând binecuvântarea am mers cu toți pe la sălașurile nōstre!!!

Un Sântmihăian.

Mulțamță publică.

Indemnat de cel mai nobil sentiment de recunoștință aduc și pe aceasta cale mulțemitele cele mai simțite M. On. Corp. profesoral dela seminarul „Andreian“ pentru ajutorul bănesc acordat parte din fondul pentru trebuințele elevilor seminariai, parte din casetele lor proprii, pentru a mă putea perfecționa în arta picturii. Primescă marinimoșii dăruitori espresieiunea deosibitei mele recunoștințe perpetue.

Sibiu, la 1/13 Iunie 1898.

Procopiu Benția.
elev în curs. III. pedagogic.

Mulțamită publică.

Onorate Dle Redactor!

Mica nōstră comună Cunța este fericită și datore a aduce și publice mulțamită Dlor Ioan Iuga proprietariu în Sîngătin și Precup Moga din Cunța pentru următoarele fapte crestinesci:

Đl Ioan Iuga a dăruit Bisericei nōstre cartea clasovul cel mare în prețiu de 20 fl. care era neaparat de lipsă în Biserică, 6r în centrul comunii ne-a făcut o fântână, a căruia isvor de apă bună era 6răși neaparat de lipsa pentru aprôpe întrêga comună.

6r Precup Moga a dăruit Bisericei o parte din grădina s'a proprie, prin care din strada principală sa deschis calea la Biserică așa că astăzi familiile locuitoare în strada principală sunt scutite de a face un mare ocol prin hudițe și altă stradă.

Noi Cunțenii însă pôte că nu suntem demni de asemenea înzestrări ce că ni s'a făcut de sus numiții și de alți asemenea. Mai ales binefăcătorii nu primesc nici o resplată dela noi, pentru care repet suntem totuși dator mulțamită și o recunoștință morală, cerând dela bunul Dumnezeu ca se le resplescă binele mare ce ni-l-au făcut
Cunța în 29 Maiu 1898

Ioan Pătrașcu
paroh gr.-or.

Dare de sēmă și mulțamită publică!

La maiatul elevilor dela școlă confesională gr.-ort. din Zlatna, ținut la 17/29 Maiu a. c. au încurs cu totul 118 fl. 45 cr. din care sumă de-trăgându-se spesele de 78 fl. 88 cr. a ramas un venit curat de 39 fl. 75 cr.

Suprasolviri și oferte marinimose au încurs dela următorii P. T. Domni: Petru Popoviciu protopop gr.-ort. Abrud 3 fl. 35. cr. Ioan Paul 1 fl. Danil Crișan inv. Valea-Dosului 1 fl. Moskovits Mskșă 1 fl. Ioan Olariu 50 cr. Ioan Moldovan paroch Pêtrêngeni 1 fl. Iuliu Erdelyi Alba-Iulia 50 cr. Emanuil Beșă paroch 1 fl. Adam Dămian contabil 50 cr. Constantin C. Irimia sub not. 1 fl. 50 cr. Anghel Iozsef 1 fl. Iuliu M. Montani protopop gr.-cath. 50 de cr. Nicolae Paul 50 cr. Petru Pêtrîngenariu subprimariu 1 fl. Anifilafie Giutca not. cerc. Feneș 1 fl. Petru P. Roșca noc. dipl. 50 cr. Traian Radu not. subst. Feneș 1 fl. Iuliu V. Albini not. cerc. 1 fl. George Vișă 2 fl. Dna Florentina Popescu 50 cr. Corpade Rusan 50 cr. Ioan Codru 50 cr. Petru Căndea 1 fl. cr. 50 Goldberger Ignatz 50 cr. Csiky Iános prot.-rom.-cath. 50 cr. Cav. Ôelberg Gusztáv 50 cr. Ferenzy István Preot. refr. 50 cr. Posch Lipot 1 fl. 50 cr. Volf Károly 50 cr. Csényi Iózsef director de școlă 1 fl. Schwarcz Menyhért oficiant 50 cr. Dr. Szontágh Adólf medic 1 fl. Alexy György inginer 50 cr. Hombár Iános 2 fl. Lőzing Iános 1 fl. Petru Onea inv. în almașul mare 10 cr. Iosif Magda paroch Feneș 1 fl. Ioan Ursa paroch Metieș 1 fl. Gáll Iozsef profesor 50 cr. Knopp Venczel profesor 50 cr. Dr. Vasile Fodor adv. Abrud 5 fl. Dr. Laurențiu Pop adv. Abrud 2 fl. Aurel Bogdan șef de gară Metieș 50 cr. Pongrácz Lajos 50 cr. Pongrácz István Cluj 50. cr. Nagy Iános Cluj 50 cr. Fodor Mihai Almașul m. 50 cr. Nicolae Cristea Paroch Pêtrîngeni 1 fl. Dna Victor Barițiu Abrud 50 cr. Slăfkovits István prim. com. 1 fl. George Lascu prim. com. Ampoita 1 fl.

Primescă marinimoșii contribuitoari pentru binevoitoriul sprijin moral și material, ce ni-l-au oferit sincerile mulțamite.

Zlatna la 27 Maiu 1898 s. v.

Ludovic Giurca
învățătoriu

Pentru lucrătorii de câmp și de vii.

Potrivit îndrumărei înaltului minister r. u. de agricultură dto 25 Maiu a. c. nr. 5309, vestim celor pe cari ti privesce, că amăsurat dispunerii înaltului minister de comerț dto 17 Maiu a. c. nr. 31.666, hotărârea privitoare la favorul ce l-au avut lucrătorii la câmp și de vii de a călătorii, pe lângă arătarea atestatului oficiului comunal pe toate liniile căilor ferate de stat, cum și pe toate liniile căilor ferate din patrie cu prețul de jumătate, să schimbă intracolo, că lucrătorii de câmp și de vii pe viitor numai atunci se pot folosi de favorul de a plăti pentru călătoria pe clasa a III-a prețul de jumătate dacă vor călători cel mai puțin 10 împreună respective dacă se solvește prețul redus cel puțin pentru 10 lucrători, și dacă vor dovedi prin „certificatul de lucrător, (muckăsigazol-váuy) prescriș de articolul de lege II. din 1898, că sunt în faptă lucrători de câmp și de vii.

Conform îndrumărilor date, direcțiunile căilor terate se vor țin de această hotărîre cu începerea din 15 Iunie c. n.

Totodată direcțiunile căilor ferate de stat și a celorlalte căi ferate din patrie au fost îndrumate a aduce această schimbarea la cunoștința tuturor prin afișarea la loc potrivit a acestei dispozițiuni și au primit și în deosebi îndrumarea să-i facă pe lucrători băgători de sēmă, că fără de „certificatul de lucrător“ nu se pot folosi de favor nici în cazul, când s'ar presenta (înștiința) spre călătorie deodată 30 sau mai mulți lucrători de câmp și de vii.

Prin certificatul de lucrător, lucrătorilor de câmp li-s'a făcut ușurință, încât sunt mântuiți de cheltuelile și de ostenela ce o aveau cu câștigarea atestatului comunal.

Sibiu, 8 Iunie n. 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiu“.

D. Comșa,
preș.

Victor Tordășianu,
secretar.

